

30. BÖLÜM

BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUL OLGUNLUK DÜZEYLERİNİ YORDAYICI BAZI DEĞİŞKENLER

Devlet ALAKOÇ PİRİR, Sema SOYDAN, Esra ANGIN

- Giriş
- Yöntem
- Bulgular
- Tartışma, Sonuç ve Öneriler
- Öne Çıkan Noktalar
- Kaynakça

DOI: <http://dx.doi.org/10.14527/9786053183563b2.030>

Giriş

Düzenli bir eğitim ve öğretimin gerçekleştirilmesinde ailelerin en önemli yardımcısı olan okul bir kurum olarak ortaya çıktığından bu yana, anne babalar buraya birtakım bilgi ve becerileri kazanması için gönderdikleri çocuklarının başarısı ile yakından ilgilenmişlerdir. Dünyada hızla çoğalan insan nüfusu, okula gönderilen çocukların sayısında artışlara neden olurken, karmaşıklaşan bilgiler okul öğretisinin önemini daha da arttırmaktadır (Oktay, 2002). Hangi öğretim kademesinde olursa olsun okula başlama farklı ve yeni deneyimleri içermesi bakımından heyecan verici bir süreçtir. Çocuk bu süreçte, içinde doğup büyüdüğü ve kendini güvende hissettiği aile kurumunun dışındaki bir kuruma farklı bir adım atar. Bu yeni ortam kendine özgü kuralları, yerine getirilmesi gereken görev ve sorumlulukları ve yeni yaşamsal deneyimleri içeren evden farklı bir sosyal çevredir (Erkan, 2011). İlkokula başlamak, çocuğun yaşamındaki dönüm noktalarından biridir. Bu yeni sosyal çevrede çocuk, ilk kez programlı öğretimin gerektirdiği planlı etkinliklere katılmak, belirli bir disiplin dâhilinde kurallara uymak, öğretmenin talimatını yerine getirmek ve daha da önemlisi okuma-yazma ve temel aritmetik becerilerini öğrenmek gibi görevlerle karşı karşıyadır (Erkan, 2011; Oktay ve Unutkan, 2003). Bu bakımdan ilkokul birinci sınıf, yaşam boyunca kullanacağımız okuma yazma, aritmetik gibi temel beceriler kazandırmak ve gelecekte okumaya karşı tutumumuzu yönlendirmek açısından en önemli basamaklardan biridir (Polat, 2011). Ancak unutulmamalıdır ki, çocuğun temel becerileri kazanabilmesi için de öncelikle okula uyum sağlaması gerekmektedir. Bir çocuğun okula uyum sağlayabilmesi ve temel becerileri kazanabilmesi ise onun sahip olduğu okul olgunluk düzeyine bağlıdır (Gündüz ve Çalışkan, 2013).

Bir yüzyıldan fazla zamandır ailelerin, akademisyenlerin ve uygulayıcıların ilgisini çeken okul olgunluğu, olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşimi sonucu daha önce gerçekleştirilemeyen bir davranış ve becerinin başarılması için gerekli şartların oluşması olarak karşımıza çıkmaktadır (Arı, 2010; Kagan, 1990). Okul çağına gelmiş olan bir çocuğun okul olgunluğuna ilişkin beklentiler; okula ve öğrenmeye karşı olumlu tutumun ve motivasyonun yanı sıra; yaş, fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal yetkinlik gibi tüm gelişim alanlarını da içermektedir (Aydın, 2004; Erdoğan ve Şimşek, 2014; Gündüz ve Çalışkan, 2013; National Association for the Education of Young Children, 2009).

Okul olgunluğu, çocuğun doğuştan getirdiği özelliklerle birlikte çevresindeki diğer birçok etmenle de yakından ilişkilidir. Aile, okul öncesi eğitim ve ilkokul birbirini tamamlayan etkileri ile çocuğun kişiliğinin oluşmasında, gelecekteki eğitim hayatına ve yaşama hazırlanmasında son derece etkin rol oynarlar (Oktay, 2010b). Bir kurum olarak aile, bu etmenler arasında yer alan önemli paydaşlardan bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü ailenin tutum ve yaklaşımları çocukların yeni yaşantılar karşısındaki hazır bulunuşluk düzeylerini etkileyen önemli faktörlerden birisi konumundadır (Akbağ, 2007). Ev ortamı bir çocuğun okul olgunluğu üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir (Ferguson, Bovaird ve Mueller, 2007). Ailenin çocuğa sağladığı olanaklar ve kazandırdığı deneyimlerle onu evden sonraki ikinci en önemli eğitim kurumu olan okul hakkında aydınlatmada tek sorumlu durumdadır (Polat, 2011). Yapılan araştırmalarda etkili ebeveynlik ve uyarıcı ortamlar, okul performansının en güçlü belirleyicileri arasında gösterilmektedir (Britto, 2012; Dinç, 2013; Richter, 2004). Ailelerin bu konudaki sorumlulukları daha doğumdan itibaren başlamaktadır. Çünkü okula hazırlık çok kısa sürelerde gerçekleştirilebilecek bir süreç değildir (Dinç, 2013).

Etkili ebeveynlik ve uyarıcı ortamların belirleyicileri olarak akla ebeveynin sosyo ekonomik ve eğitim durumu gelmektedir. Isaacs (2012) sağlık, davranış ve beceri boyutları göz önüne alındığında sosyo ekonomik dezavantajlı ailelerden gelen çocukların okul hayatına da daha iyi ekonomik koşullardan gelen çocuklardan daha dezavantajlı başladıklarını belirtmiştir. Ayrıca, Isaac ve Magnuson (2011) yaptıkları çalışma sonucunda çocukların okul olgunluk düzeylerinin ailelerin ekonomik koşullarının ve eğitim düzeylerinin artırılması ile olumlu yönde desteklenebileceğini ifade etmişlerdir. Desteklenmiş çevrelerden gelen çocukların okula daha hazır olarak başladıklarına ve okulda başarılı olma olasılıklarının daha yüksek olduğuna inanılmaktadır (Erkan, 2011). Düşük gelirli ailelerden gelen çocuklar onları okula hazırlayacak gerekli sosyal becerileri öğrenememekte ve yeterli uyarıcı ile karşılaşmamaktadırlar (Ferguson vd., 2007). Kandır ve Tümer (2013) tarafından yapılan

araştırma sonuçları da ailelerin sosyal düzeylerinin ve ekonomik durumlarının beş altı yaş çocuklarının erken öğrenme becerilerinde etkili olduğunu göstermiş, üst sosyo ekonomik düzeye sahip ailelerden gelen çocukların daha yüksek puanlara sahip olduğu belirlenmiştir.

Okul öncesi eğitim de okul olgunluğunu önemli derecede etkilemektedir. Okul öncesi eğitim kurumundaki zengin deneyimler çocuğun çok yönlü gelişimini destekleyerek onları bir sonraki eğitim-öğretim kademesine hazırlamaktadırlar (Oktay, 2010a). İlköğretime başlamadan önce okul öncesi eğitimi almış ve almamış çocukların okul olgunluğu ile ilgili literatür incelendiğinde, yürütülen araştırmaların sonuçlarının, okuma ve matematik becerileri, okuma-yazmaya karşı tutum, sosyal yeterlik, dil gelişimi ve iletişim becerileri boyutlarında okul öncesi eğitim alan çocukların lehine olduğu görülmektedir (Cinkılıç, 2009; Erbay, 2008; Erkan, 2011; Erkan ve Kırca, 2010; Esaspehlivan, 2006; Gottfried, 2014; Işık, Akosmanoğlu ve Bilir, 2015; Magnuson, Meyers, Ruhm ve Waldfogel, 2004; Yeşil, 2008; Yoleri ve Tanış, 2014). Üstün, Akman ve Etikan (2004)'de sosyo ekonomik düzey çeşitliliklerinden kaynaklanan dezavantajların nitelikli okul öncesi eğitimi ile ortadan kaldırılabilceğini belirtmişlerdir.

İlgili literatür incelendiğinde, okul olgunluğu ile ilgili gerek yurt içinde gerekse yurtdışında yapılmış çok sayıda çalışmanın olduğu saptanmıştır (Ahmetoğlu, Ercan ve Aral, 2011; Bay ve Şimşek, 2014; Bono, Sy ve Kopp 2016; Canbulat ve Yıldızbaş, 2014; Erdoğan ve Şimşek, 2014; Gündüz ve Çalışkan, 2013; Janus ve Duku, 2007; Jeon, Cynthia ve Eunhye 2014; Kahramanoğlu, Tiryaki ve Canpolat, 2014; LaParo ve Pianta 2000; Lee ve Burkam, 2002; Polat ve Akşin, 2015; Üstün, Akman ve Uyanık, 2000; Yoleri ve Tanış, 2014; Williams, 2002).

Ancak hem annenin hem de babanın çocuğun okul olgunluğunu desteklemek amacıyla yaptığı uygulamalara yönelik değerlendirme yapan ve bununla birlikte birçok farklı değişkenin bir arada okul olgunluğu üzerindeki etkisini incelemeye yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda mevcut araştırmada, 66-72 aylık ilkököl birinci sınıf öğrencilerinin okul öncesi eğitim deneyimi, annenin çocuğun okuma-yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikler, etkinlikleri uygulama sıklığı, babanın çocuğun gelişimini destekleme süreci, anne-baba eğitim durumu ve ailenin gelir durumu değişkenlerinin öğrencilerin okul olgunluk düzeylerini yordama gücünü belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde olup, araştırmanın bağımlı değişkeni olan okul olgunluğunun çocukların okul öncesi eğitim deneyimi, annenin çocuğun okuma-yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikler, etkinlikleri uygulama sıklığı, babanın çocuğun gelişimini destekleme süreci, anne-baba eğitim durumu ve ailenin gelir durumu gibi bağımsız değişkenlerden ne düzeyde etkilendiği saptanmaya çalışılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubu, 2015-2016 öğretim yılında Konya il merkezinde bulunan resmi ilköküllerin birinci sınıflarına devam eden 66-72 aylık 150 çocuk ile anne ve babalarından oluşmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin betimleyici bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, "Gelişim Görevlerini Destekleme Ölçeği", "Okuma-Yazmaya Hazırlık Anketi" ve "Bracken Temel Kavram Ölçeği-III: Alıcı Formu'nun Okula Hazır Bulunuşluk Bileşkesi" ile "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Tablo 1.
Çalışma Grubuna İlişkin Betimleyici Bulgular.

		N	%
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	80	53.00
	Erkek	70	47.00
Anne Eğitim Durumu	İlköğretim	94	63.00
	Lise	29	19.00
	Lisans-Lisansüstü	27	18.00
Baba Eğitim Durumu	İlköğretim	65	43.00
	Lise	55	37.00
	Lisans-Lisansüstü	30	20.00

Gelişim Görevlerini Destekleme Ölçeği

Araştırmada Ünüvar ve Şahin (2011) tarafından üç-altı yaş grubu babaların çocuklarının gelişim görevlerini desteklemedeki rolünü tespit etmek amacıyla geliştirilen “Gelişim Görevlerini Destekleme Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 17 madde ve beş alt boyuttan (dil gelişimi, nitelikli zaman geçirme, hareket gelişimi, sevgi ihtiyacı, özbakım ihtiyacı) oluşmaktadır. Çalışmanın geçerlik ve güvenilirlik çalışması çocukları üç-altı yaş grubunda olan ve okul öncesi eğitime devam eden 205 baba ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda, beş alt boyuttan oluşan ölçeğin toplam varyansı açıklama oranı % 64.46 ve ölçeğin güvenilirliğine ilişkin Cronbach Alpha Katsayısı .84 ve test-tekrar test güvenilirliği de .86 olarak belirlenmiştir.

Okuma-Yazmaya Hazırlık Anketi

Ailelerin okuma-yazmaya hazırlık konusundaki görüşlerini tespit etmek amacıyla Nebrig (2007) tarafından geliştirilen ve Altıparmak (2010) tarafından Türkçe’ye uyarlama ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış olan “Okuma-Yazmaya Hazırlık Anketi” kullanılmıştır. Anket 45 madde ve iki alt boyuttan (yapılandırılmamış ve yapılandırılmış etkinlikler) oluşmakta olup, ankette ebeveynlerin okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri konusundaki görüşleri ve söz konusu etkinlikleri evde ne sıklıkla yaptıkları belirlenmektedir. Birinci faktörün Cronbach Alpha Katsayısı .90, ikinci alt boyutun Cronbach Alpha Katsayısı ise .88 olarak tespit edilmiştir (Altıparmak, 2010).

Bracken Temel Kavram Ölçeği-III: Alıcı Formu (BTKÖ-III: A) Okula Hazır Bulunuşluk Bileşkesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin okula hazır bulunuşluklarını değerlendirmek amacıyla Bracken (1984) tarafından geliştirilen ve 2006 yılında üçüncü kez tekrar gözden geçirilen “Bracken Temel Kavram Ölçeği-III: Alıcı Formu (BTKÖ-III: A) Okula Hazır Bulunuşluk Bileşkesi (OHBB) kullanılmıştır. OHBB renk, harf, sayılar/sayma, boyut/karşılaştırma, şekil alt testlerini içermekte, uygulama süresi ise 10-15 dakika arasında değişmektedir. İlk beş alt testten alınan puanların toplanması ile OHBB puanı elde edilmektedir. OHBB’ni oluşturan alt testlere ilişkin bilgiler şu şekildedir:

On maddeden oluşan “Renk” alt testi, ana renkleri içermektedir. 15 maddeden oluşan “Harfler” alt testi ise büyük ve küçük harfleri içermektedir. 18 maddeden oluşan “Sayılar/Sayma” alt testi, tek ve çift haneli sayıları ve saymayı içermektedir. 22 maddeden oluşan “Boyut/Karşılaştırmalar” alt testi, tek boyutlu, iki boyutlu veya üç boyutlu kavramları içermektedir. Bir, iki ve üç boyutlu şekilleri içeren ve 20 maddeden oluşan “Şekiller” alt testinde ise eğri, aç ve köşegen gibi çizgisel şekiller, daire, kare ve üçgen gibi kavram ve küp ve piramit gibi kavramları içermektedir. Angın, Arı, Deniz ve Hamarta (2016) tarafından yapılan Türkçe’ye uyarlama çalışması kapsamında, kapsam geçerliği, ölçüt bağımlı geçerlik ve Kuder Richardson (KR20) analizleri yapılmıştır. Güvenirlik çalışması kapsamında güvenilirlik katsayısı; renkler alt testi için .68, harfler alt testi için .94, sayılar/sayma alt testi için .94, boyut/karşılaştırmalar alt testi için .85, şekiller alt testi için .84, renkler, harfler, sayılar/sayma, boyut/karşılaştırmalar ve şekiller alt testlerinden alınan puanların toplanması ile elde edilen OHBB için ise .95 olarak saptanmıştır.

Verilerin Analizi

66-72 aylık çocukların okul olgunluk düzeyleri ile okul öncesi eğitim deneyimi, annenin çocuğun okuma-yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikler, etkinlikleri uygulama sıklığı, babanın çocuğun gelişimini destekleme süreci, anne-baba eğitim durumu ve ailenin gelir durumu değişkenleri arasındaki ilişkinin analizi Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılmıştır. 66-72 aylık çocukların okul olgunluk düzeylerini araştırmada ele alınan faktörlerin ne kadar yordadığını ortaya koymak için çoklu regresyon ve aşamalı regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmada bağımsız değişken olarak ele anne ve baba eğitim durumu değişkenleri kukla değişkene dönüştürülmüş ve lise ve üstü mezunu anne babalar referans kategori olarak kullanılmıştır. Lise, lisans ve lisansüstü mezunu anne babalar "bir", ilköğretim mezunu anne babalar ise "sıfır" olarak kodlanmıştır. Çocukların okul öncesi eğitim deneyimleri değişkenleri kukla değişkene dönüştürülmüş ve daha önce okul öncesi eğitim almış çocuklar referans kategori olarak kullanılmıştır. Ailenin gelir durumu değişkeni için ailenin toplam geliri ile ilgili elde edilen bilgi direkt olarak değerlendirmeye alınmıştır.

Bulgular

66-72 aylık ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeyleri ile araştırmada ele alınan bağımsız değişkenler ile ilgili betimleyici istatistikler Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2.

Değişkenlerle İlgili Betimleyici İstatistikler.

	Ölçek Alt Boyutu	N	\bar{x}	Ss
Babanın Gelişim Görevlerini Destekleme Ölçeği	Dil Gelişimi	150	35.38	5.65
	Nitelikli Zaman Geçirme	150	12.99	4.94
	Hareket Gelişimi	150	12.94	4.26
	Sevgi İhtiyacı	150	13.55	1.14
	Özbakım İhtiyacı	150	11.98	2.90
	Toplam	150	87.04	13.67
Annenin Çocuğun Okuma-Yazma Becerilerini Desteklemek Amacıyla Evde Yaptığı Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri	Annelerin Etkinlikleri Uygulama Sıklığı	150	72.33	24.89
	Okul Olgunluk Düzeyleri	150	55.30	12.10

$p < .05$

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya dâhil edilen 66-72 aylık ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeyi puan ortalamalarının 55.30 ($Ss=12.10$) olduğu, ele alınan bağımsız değişkenlerden annenin çocuğun okuma yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikler hakkındaki görüşlerine ilişkin puan ortalamalarının 147.83 ($Ss=25.03$) bu faaliyetleri çocukları ile uygulama sıklıkları puan ortalamalarının 72.33 ($Ss=24.89$) olduğu görülmektedir. Ayrıca babaların gelişim görevlerini destekleme ölçeği puan ortalamaları, dil gelişimi alt boyutu için 35.38 ($Ss=5.65$), nitelikli zaman geçirme alt boyutu için 12.99 ($Ss=4.94$), hareket gelişimi alt boyutu 12.94 ($Ss=4.26$), sevgi ihtiyacı alt boyutu için 13.55 ($Ss=1.14$), özbakım ihtiyacı alt boyutu için 11.98 ($Ss=2.90$) ve toplam puan için 87.04 ($Ss=13.67$) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3'de ise 66-72 aylık ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeyleri ile araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlerden annenin çocuğun okuma-yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinliklere ilişkin görüşleri, annenin etkinlikleri uygulama sıklığı, babanın çocuğun gelişimini destekleme süreci, anne babanın eğitim durumu, ailenin gelir durumu ve okul öncesi eğitim deneyimi değişkenleri arasındaki korelasyon analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 3.*Birinci Sınıf Çocuklarının Okul Olgunluk Düzeyleri ile Bağımsız Değişkenler Arası Korelasyon Düzeyleri.*

		Okul Olgunluk Düzeyleri
Annenin Etkinlikleri Uygulama Sıklığı		.20
Annenin Çocuğun Okuma-Yazma Becerilerini Desteklemek Amacıyla Evde Yaptığı Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri		.15
Babanın Gelişim Görevlerini Destekleme Ölçeği	Dil Gelişimi	.08
	Nitelikli Zaman Geçirme	.18
	Hareket Gelişimi	.11
	Sevgi İhtiyacı	.02
	Özbakım İhtiyacı	-.06
	Toplam	.14
Anne Eğitim Durumu		.24
Baba Eğitim Durumu		.38
Ailenin Gelir Durumu		.21
Okul Öncesi Eğitim Deneyimi		.41

p<.05

Tablo 3’de görüldüğü gibi araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlerden annenin çocuğun okuma yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikleri uygulama sıklığı, babaya ilişkin gelişim görevlerini destekleme ölçeğinin nitelikli zaman geçirme alt boyutu, anne ve baba eğitim durumu, ailenin gelir durumu ve çocuğun okul öncesi eğitim deneyimi ile ilkököl birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. İlişki katsayısının 1.00 olması mükemmel bir pozitif ilişkiyi ifade ederken, -1.00 olması mükemmel negatif bir ilişkiyi ve .00 olması ise ilişkinin olmadığını ifade etmektedir. İlişki katsayısının mutlak değer olarak .70 - 1.00 arasında olması yüksek, .70 - .30 arasında olması orta ve .30 - .00 arasında olması ise düşük bir ilişkiyi ifade etmektedir (Büyüköztürk, 2002). Bu doğrultuda çocukların okul olgunluk düzeyleri ile baba eğitim durumu ve çocuğun okul öncesi eğitim deneyimi arasında orta düzeyde, annenin çocuğun okuma yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikleri uygulama sıklığı, babaya ilişkin gelişim görevlerini destekleme ölçeğinin nitelikli zaman geçirme alt boyutu, ailenin gelir durumu, anne eğitim durumu arasında düşük seviyede ilişki olduğu görülmektedir. Söz konusu bu değişkenlerin her birinin tek başına çocukların okul olgunluk düzeylerini yordayıp yordamadığını kontrol etmek için yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4.*Değişkenlerin B ve Beta Korelasyon ve Anlamlılık Düzeyleri.*

Yordayıcılar	B	Std. Hata	β	t	p
Constant	38.39	3.98		9.14	.00
Okul Öncesi Deneyimi	8.32	2.35	.29	3.53	.00
Baba Eğitim Durumu	6.85	2.26	.25	3.02	.00
Annenin Etkinlikleri Uygulama Sıklığı	.08	.04	.15	1.97	.04
Anne Eğitim Durumu	.70	2.42	.02	.29	.77
Ailenin Gelir Durumu	.00	1	-.01	-.12	.90
Nitelikli Zaman Geçirme	.26	.21	.10	1.26	.21

p<.05

Tablo 4’de verilen değerler incelendiğinde okul öncesi deneyimi, baba eğitim durumu ve annenin çocuğun okuma yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikleri uygulama sıklığı değişkenlerinin 66-72 aylık ilkökul birinci çocuklarının okul olgunluk düzeylerini tek başına anlamlı olarak yordadığı, anne eğitim durumu, nitelikli zaman geçirme, ailenin gelir durumu değişkenlerinin ise çocukların okul olgunluk düzeylerini tek başına anlamlı olarak yordamadığı ($p > .05$) görülmektedir.

Söz konusu yordayıcı değişkenlerin 66-72 aylık ilkökul birinci çocuklarının okul olgunluk düzeylerini yordamada anlamlı bir katkısı olup olmadığını tespit etmek amacıyla aşamalı regresyon analizi yapılmıştır. Aşamalı regresyon analizi ile araştırmada ele alınan değişkenlerin her birinin okul olgunluk düzeylerinin yordanmasında açıklanan toplam varyansa katkısı belirlenmiştir. Okul olgunluk düzeylerinin yordayıcı değişkenlerini belirlemek amacıyla yapılan aşamalı regresyon analizi sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 5.

Okul Olgunluk Düzeyleri ve Yordayıcılarına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları.

Model	R	R ²	Adjusted R ²	R ² _{ch}	Yord. Std. Hatası
1	.42	.181	.175	.181	12.15
2	.49	.247	.235	.066	11.69
3	.52	.274	.257	.027	11.53

$p < .05$

Tablo 6.

Değişkenlerin B ve Beta Korelasyon ve Anlamlılık Düzeyleri.

Model	Yordayıcılar	B	Std. Hata	β	t	p
1	Constant	47.47	1.79		26.50	.00
	Okul Öncesi Deneyimi	11.85	2.22	.42	5.31	.00
2	Constant	44.84	1.89		23.64	.00
	Okul Öncesi Deneyimi	9.90	2.22	.35	4.45	.00
	Baba Eğitim Durumu	7.12	2.13	.26	3.33	.00
3	Constant	38.95	3.30		11.79	.00
	Okul Öncesi Deneyimi	8.77	2.25	.31	3.89	.00
	Baba Eğitim Durumu	7.13	2.10	.26	3.39	.00
	Annenin Etkinlikleri Uygulama Sıklığı	.09	.04	.16	2.16	.03

$p < .05$

Oluşturulan modelin ilk adımında çocuğun daha önce okul öncesi eğitime devam etmesinin modele katkısının ($R = .42$) anlamlı olduğu ve 66-72 aylık ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerinin % 18.10’unun çocukların daha önce okul öncesi eğitime devam etmesi değişkenince açıklandığı tespit edilmiştir.

Modelin ikinci aşamasında eklenen babanın eğitim durumunun modele katkısının ($R = .49$) anlamlı olduğu ve önceki değişken ile birlikte bu bağımsız değişkenin varyansın % 24.70’ini açıkladığı hesaplanmıştır. Yani babanın eğitim durumu değişkeninin açıklanan varyansa % 6.60’lık bir katkısı tespit edilmiştir.

Modelin üçüncü aşamasında annenin çocuğun okuma-yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikleri uygulama sıklığının modele katkısının ($R = .52$) anlamlı olduğu, çocuğun okul öncesi deneyimi ve baba eğitim durumu ile birlikte bu bağımsız değişkenin varyansın % 27.40’ini açıkladığı hesaplanmıştır. Yani annenin etkinlikleri uygulama sıklığı değişkeninin açıklanan varyansa % 2.70’lik bir katkısı tespit edilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın temel amacı 66-72 aylık ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerini etkileyen etmenlerin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda 66-72 aylık ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul öncesi eğitim deneyimi, annenin çocuğun okuma-yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinliklere ilişkin görüşleri, etkinlikleri uygulama sıklığı, babanın çocuğun gelişimini destekleme süreci, anne-baba eğitim durumu ve ailenin gelir durumu değişkenlerinin öğrencilerin okul olgunluk düzeylerini yordama gücü incelenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerini en yüksek düzeyde yordayan değişkenin okul öncesi eğitim deneyimi (% 18.10) olduğu tespit edilmiştir. Okul öncesi eğitimin çocukların gelişimlerinin desteklenmesi, Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarının sağlanması ve elverişsiz şartlar ve koşullardan gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamının sağlanmasının yanı sıra onları ilkokula hazırlama gibi önemli bir amacı da bulunmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan etkinlikler aracılığıyla çocukların okula hazırlık becerileri desteklenmeye çalışılmaktadır. 2013 okul öncesi eğitim programında ilkokula hazırlık çalışmaları; çocukların okul öncesi eğitim kurumlarına devam ettikleri süre zarfında onların bütün gelişim alanlarının eşit şekilde desteklendiği çalışmaların bütünü olarak ele alınmış ve okul öncesi eğitim programının bütünüün aynı zamanda ilkokula hazırlık programı olduğuna vurgu yapılmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013). Okul öncesi eğitimin çocukların okul olgunluğuna olan etkisini ortaya koyan birçok araştırma bulgusu mevcut olup (Alisinanoğlu ve Şimşek, 2012; Arı, 2014; Aslan, 2014; Balat, 2003; Cinkılıç, 2009; Erkan, 2011; Erkan ve Kırca, 2010; Esaspehlivan, 2006; Gonca, 2004; Pehlivan, 2008; Tatal, 2013) yapılan bu araştırmalarda okul öncesi eğitimi almış çocukların almamış olanlara kıyasla okul olgunluk düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Unutkan (2003) okul öncesi eğitime katılmış çocukların, okul öncesi eğitime hiç katılmamış çocuklara oranla ilköğretime daha hazır olarak başladıklarını ifade etmektedir. Ramey ve Ramey (2004) okul öncesi eğitimin okula hazır bulunuşluk ve daha sonraki matematik ve okuma alanlarındaki akademik başarı üzerindeki etkilerini ortaya koymak amacıyla yapmış oldukları çalışmada, yaşamın ikinci yılından itibaren başlamak üzere yüksek risk grubunda yer alan çocuklarda görülebilen gelişimsel sorunların kaliteli bir okul öncesi programı ile büyük ölçüde azaltılabileceği saptanmıştır. Ayrıca, uzun vadede gerçekleştirilen takip çalışmaları sonucunda çocukların ilk ve ortaokuldaki okuma ve matematik performanslarının arttığı, özel-eğitim alanına yerleşme ve sınıf tekrarında bir azalma olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada 66-72 aylık ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerini ikinci düzeyde yordayan değişkenin babanın eğitim durumu (% 6.60) olduğu tespit edilmiştir. Çocuğun ilk toplumsal çevresini oluşturan ailenin çocuk üzerinde yoğun bir etkisi görülmekle birlikte aile bu süreçte çocuğun sadece fiziksel gereksinimlerinin karşılanması değil aynı zamanda da duygusal gereksinimlerinin karşılanmasında da önemli görevler üstlenmektedir. Bu süreçte anne babaların çocuklarıyla olan iletişim biçimleri pek çok açıdan farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar ev ile ilgili görev dağılımlarında, çocuk bakımı konularında ve çocuğun eğitiminde üstlenen rollerde görülebilmektedir. Baba genel olarak aile içinde disiplini sağlayan, gelecekle ilgili planlamalar yapan, ailenin dışındaki dünya ile etkileşimde bulunan ve kişiler arası ilişkileri düzenleyen bir birey olarak algılanmaktadır. Anne babanın her ikisi de çocuğun zihin gelişimi üzerinde etkili olmakla birlikte babalar bu süreçte daha çok bir oyun arkadaşı, çocuklarının bağımsız davranmasını, çevreyi keşfetmesini sağlayan, bu konuda çocuklarını cesaretlendiren tutumlar sergileyerek etkili olabilmektedirler. Çocuğun zihin gelişiminde önemli bir kriter olarak ele alınan oyun gereksinimi babalar tarafından daha fazla karşılanmaktadır. Ayrıca babaları ile yakın ilişkiler içinde olan çocukların bilişsel gelişim ve okul başarıları bu durumdan olumlu şekilde etkilenmektedir (Çağdaş, 2002; Tezel Şahin, 2005; Yavuzer, 1997). Babaların çocukların gelişim ve eğitimlerindeki rolüne vurgu yapan pek çok araştırma bulgusu mevcuttur (Albukrek, 2002; Özkan, 2014; Türkoğlu, 2013). Babanın eğitim durumu çocuğa sağlanan uyarıcı niteliğini, ev ortamındaki eğitimsel etkileşimi, baba-çocuk, anne-baba, anne-baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi etkileyeceğinden bu durumun çocukların okul olgunluğu becerilerini de etkileyeceği söylenebilir. Nitekim Balat (2003), Gonca (2004) ve Erkan ve Kırca (2010) ve Martin, Ryan ve Brooks-Gunn (2010) tarafından yapılan çalışmalar sonucunda, ebeveynin eğitim

düzeyi arttıkça çocukların okul olgunluğu seviyelerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında Unutkan (2003) anne-babanın eğitim düzeyi ve mesleklerinin çocukların ilköğretime hazır oluş düzeyini olumlu yönde etkilediğini tespit etmiştir. Lau, Li ve Rao (2011) tarafından yapılan çalışmada ebeveyn eğitimi, ev ortamında çocukla birlikte yapılan dil ve bilişsel alana yönelik etkinliklerin genel anlamda okula hazır bulunuşluğu anlamlı şekilde yordadığı saptanmıştır. Downer ve Mendez (2005) tarafından yapılan diğer bir çalışmada ise, babaların çocuk bakımı ve ev temelli eğitsel etkinliklere katılımının, çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Saracho (2008), tarafından yapılan çalışmada ise, ev ortamındaki okuryazarlık çevresi oluşturmada, çocukların bu beceriyi edinmelerinde ve bu becerinin gelişiminde babanın rolüne vurgu yapılmaktadır. Söz konusu araştırma bulguları bu araştırma sonucunda elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Araştırmada 66-72 aylık ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerini üçüncü düzeyde yordayan değişkenin ise, annenin çocuğun okuma-yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikleri uygulama sıklığı (% 2.70) olduğu tespit edilmiştir. İlkokula yeni başlayan bir çocuğun okulun kendisinden beklentilerini yerine getirebilmesinde çocuğun gelişimsel açıdan belirli olgunluk düzeyine ulaşmasının yanı sıra çocuğun yaşadığı çevre de büyük önem taşımaktadır. Çünkü çocukların okula başlayıncaya kadar olan dönemdeki eğitim ortamı ev çevresidir. Bu ortamda ailenin sosyo ekonomik durumu, aile ortamında okumaya verilen değer, aile ortamındaki birey sayısı, çocukla birlikte gerçekleştirilen etkinlikler, bunun ev ortamındaki sıklığı, ev ortamında çocuğa sağlanan oyun ortamları, çocukla birlikte iken geçirilen kaliteli zaman, çocukla olan ilişkideki uyum ve tutarlılık gibi pek çok değişken çocuğun okula hazırlık becerilerini olumlu ya da olumsuz şekilde etkilemektedir (Oktay, 2010b). Nitekim Unutkan (2006) kendine ait kitapları bulunan ve belirli düzende kitap okuma alışkanlığına sahip anne babaları olan ve kendisine kitap okunan çocukların dil gelişimi ve ses çalışmaları açısından ilköğretime hazır daha fazla olduklarını belirtmektedir. Bono vd. (2016) sosyo ekonomik açıdan dezavantajlı çocukların akademik ve sosyal açıdan okula hazır bulunuşluğu ile aile değişkenleri arasındaki ilişkileri incelemişler araştırmanın sonucunda, anne hassasiyetinin, ev ortamı niteliğinin çocuğun bilişsel ve dil gelişimine ilişkin sonuçları yordadığını saptamışlardır. Mills-Koonce vd., (2015) yaşamın ilk üç yılı boyunca anne ve babanın duyarlı ebeveynliği ile çocuğun bilişsel gelişimi arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında, anne babanın duyarlı ebeveynliğinin sadece erken dönemde değil ileriki dönemlerde de bilişsel beceriler ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Mathis ve Bierman (2015) çocukların gelişmekte olan okuryazarlık becerilerini geliştirmek amacıyla hazırlanmış oldukları ebeveyn destekli eğitim programının etkilerini ortaya koymak amacıyla yapmış oldukları çalışma sonucunda, ebeveynlerin kitap okuma ve öğretmeye yönelik becerilerde çocuklarına destek sunduklarında, çocuklarının bu durumdan olumlu yönde etkilendikleri ve çocukların okuryazarlık becerilerinde kazanımlar elde ettikleri saptanmıştır. Johnson, Martinez-Cantu, Jacobson ve Weir (2012) HIPPIY programının, annelerin ev ve okul eğitimine katılımlarının, çocukların okula hazır bulunuşlukları ve üçüncü sınıfta çocukların akademik başarıları ile olan ilişkisini inceledikleri çalışmada, programa katılan annelerin bir yıllık ev-temelli müdahale programının ardından evde çocukları ile yürüttükleri eğitsel etkinlikleri artırdıkları, söz konusu anaokulu çocuklarının % 84.80'inin öğretmenleri tarafından "okula hazır" olarak değerlendirildiği belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgular araştırma sonucunda elde edilen bulgularla örtüşür niteliktedir.

Bununla birlikte; anne eğitim durumu, ailenin gelir durumu ve babanın çocuğun gelişimini destekleme süreci değişkenlerinin 66-72 aylık ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerini yordamada anlamlı bir katkısı olmamakla birlikte, düşük seviyede pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Balat (2003), Gonca (2004), Erkan (2011), Oktay (1983) ve Williams (2002), tarafından çocukların okul olgunluk düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda ailenin sosyo ekonomik durumları ve eğitim seviyeleri arttıkça çocukların okul olgunluk düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ramey ve Ramey'e (2004) göre çocukların okula başlamadan önceki yaşantıları onların gerek bilişsel gerekse okula hazır bulunuşluk düzeyleri üzerinde etkili olmakla birlikte, sosyo ekonomik ve eğitim açısından dezavantajlı koşullardan gelen çocukların daha az bilgi ve beceriye

sahip olmalarından dolayı okula hazır bulunuşluk becerileri açısından yüksek risk grubunda bulduklarına dikkati çekmektedir. Jeon vd. (2014) sosyo ekonomik açıdan risk altındaki ailelerin ev ortamları ile çocukların okula hazır bulunuşluğu arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada, sosyo ekonomik açıdan dezavantajlı koşullarda yaşayan çocuklar bilişsel becerilerde daha düşük puanlar almışlardır. Araştırmada ebeveynlerin çocuklarına sunduğu uyarılar, evdeki öğrenme ortamı ile sosyo ekonomik durum ve olumsuz çevre koşullarının ebeveyn üzerinde yarattığı stres durumlarının bağ kurulmuş olup bu durumların çocukların gelişimleri (sosyo-duygusal, bilişsel) üzerindeki etkisine vurgu yapılmaktadır. Foster, Lambert, Abbott-Shim, McCarty ve Franze (2005) tarafından yapılan bir diğer çalışmada ise, ev ortamı kalitesinin, çocukların gelişmekte olan okur-yazarlık, sosyal yeterliklerine ve daha sonraki akademik başarılarına olan etkilerinden yola çıkarak çalışmalarında aileye ilişkin değişkenler (sosyo ekonomik durum, sosyal risk faktörleri ve ev ortamında öğrenme değişkenleri) ile çocukların gelişmekte olan okuryazarlık yeterlikleri ve onların sosyal becerileri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonucunda, aileye ilişkin sosyal risk faktörlerinin (çocuğa başlıca bakan kimsenin depresyonu, sosyal destek eksikliği, çocuğa bakan kimsenin kişiler arası ilişkiler ve problem çözme, problemle baş etme becerileri), ev ortamındaki öğrenme deneyimlerinin, ailenin sosyo ekonomik durumunun çocukların okula hazır bulunuşluk, gelişmekte olan okuryazarlık ve sosyal beceri alanlarında etkili olduğu saptanmıştır.

Elde edilen bulgular okul öncesi eğitimin ve anne-babanın çocuğun okul olgunluk düzeylerinin gelişimindeki rolünü bir kez daha ortaya koyar niteliktedir. Bu sebeple okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınabilmesi, tüm ülke genelinde yaygınlaştırılabilmesi amacına yönelik çalışmalara daha çok önem verilmelidir. Özellikle okul öncesi eğitimden yararlanamayan çocukların dezavantajlarını ortadan kaldırabilmek amacıyla ailelere yönelik eğitim programları hazırlanarak aileler bilinçlendirilebilir. Evde çocuklarının eğitimine nasıl katkıda bulunabileceklerine yönelik çalışmalar yapılabilir. Bu amaçla çocukların okul olgunluk düzeylerini desteklemek amacıyla ev ortamında ailelerin yapabilecekleri etkinliklerin, örnek uygulamaların yer aldığı çalışmalara yer verilebilir.

Teşekkür ve Bilgilendirme

Bu çalışma, 21-24 Nisan 2016 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen "Eğitim Bilimlerinde Yenilik ve Nitelik Arayışı" temalı 25. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Öne Çıkan Noktalar

- Bu araştırmanın temel amacı 66-72 aylık ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerini etkileyen etmenlerin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda bu çalışmada ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul öncesi eğitim deneyimi, annenin çocuğun okuma-yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikler, etkinlikleri uygulama sıklığı, babanın çocuğun gelişimini destekleme süreci, anne-baba eğitim durumu ve ailenin gelir durumu değişkenlerinin öğrencilerin okul olgunluk düzeylerini yordama gücü incelenmiştir.
- Araştırma, genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli temel alınarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Konya il merkezinde bulunan resmi ilkokulların birinci sınıflarına devam eden 66-72 aylık 150 çocuk ile anne ve babalarından oluşmaktadır.
- Araştırmada veri toplama aracı olarak, “Gelişim Görevlerini Destekleme Ölçeği”, “Okuma-Yazmaya Hazırlık Anketi” ve “Bracken Temel Kavram Ölçeği-III: Alıcı Formu’nun Okula Hazır Bulunuşluk Bileşkesi” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırmanın verileri korelasyon, çoklu regresyon ve aşamalı regresyon analizi kullanılarak incelenmiştir.
- Araştırma sonucunda 66-72 aylık ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeyleri ile annenin çocuğun okuma-yazma becerilerini desteklemek amacıyla evde yaptığı etkinlikleri uygulama sıklığı, babanın çocuğun gelişimini destekleme süreci, anne-baba eğitim durumu ve ailenin gelir durumu ve çocuğun okul öncesi eğitim deneyimi arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir.
- Aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre, 66-72 aylık ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerinin % 18.10’unun çocukların okul öncesi eğitim deneyimi, % 6.60’ının babanın eğitim durumu, % 2.70’inin ise annelerin etkinlikleri uygulama sıklığı değişkenlerince açıklandığı belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle, 66-72 aylık ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerinin % 27.40’ının çalışmada ele alınan bu değişkenlerden etkilendiği bulunmuştur.
- Ayrıca araştırma sonucunda 66-72 aylık ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeyleri ile nitelikli zaman geçirme, anne eğitim durumu, sosyo ekonomik düzey arasında ilişki olduğu tespit edilmesine rağmen, söz konusu değişkenlerin ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluk düzeylerini yordamada anlamlı bir katkısı olmadığı görülmüştür.

Kaynakça

- Ahmetoğlu, E., Ercan, G. Z. ve Aral, N. (2011). Annelerin okul öncesi eğitime devam eden çocuklarının okul olgunluğu hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (ss. 1158-1167) içinde. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Akbağ, M. (2007). Gelişim psikolojisi kavramlarına giriş: Kavramlar, ilkeler, dönemler. M. E. Deniz (Ed.), *Eğitim psikolojisi* (ss. 27-54) içinde. Ankara: Maya Akademi.
- Albukrek, İ. (2016). *Anne, baba ve çocuk tarafından algılanan babanın çocuğuna karşı tutumu ile çocuğun benlik kavramı arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alisinanoğlu, F. ve Şimşek, Ö. (2012). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerine etkisinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(2), 1-14.
- Altıparmak, S. (2010). *Parental perceptions on emergent literacy in early childhood years*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Angın, D. E., Arı, R., Deniz, M. E. ve Hamarta, E. (2016). Bracken Temel Kavram Ölçeği-III: Alıcı Formu'nun (BTKÖ-III: A) 60-71 aylık çocuklar için geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Yayımlanmamış makale taslağı*.
- Arı, A. (2014). İlkokul birinci sınıfa başlama yaşına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14 (3), 1031-1047.
- Arı, R. (2010). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aslan, M. (2014). *60-72 aylık çocukların ilkökula başlama durumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Aydın, B. (2004). Gelişimin doğası. B. Yeşilyaprak (Ed.), *Eğitim psikolojisi gelişim-öğrenme-öğretim* (ss. 29-55) içinde. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Balat, U. G. (2003). *Altı yaş grubu korunmaya muhtaç ve ailesinin yanında kalan çocukların okula hazır bulunuşluk ile ilgili temel kavram bilgilerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bay, D. N. ve Şimşek, Ç. Ö. (2014). Anasınıfından ilkökula geçişte yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *International Journal of Social Science*, 30, 163-190.
- Bono, K. E., Sy, S. R. ve Kopp, C. B. (2016). School readiness among low-income black children: Family characteristics, parenting, and social support. *Early Child Development and Care*, 186 (3), 419-435.
- Britto, R. P. (2012). *School readiness and transitions. A companion to the child friendly schools manual*. Newyork, USA: Unicef. 12 Nisan 2016 tarihinde http://www.unicef.org/publications/files/CFS_School_Readiness_E_web.pdf adresinden erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çağdaş, A. (2002). *Anne- baba- çocuk iletişimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Canbulat, A. N. K. ve Yıldızbaş, F. (2014). Okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin 60-72 aylık çocukların okula hazır bulunuşluklarına ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 33-50.
- Cinkılıç, H. (2009). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Diñç, B. (2013). Okul öncesi eğitimden ilköğretime geçiş ve okul olgunluğu. F. Alisinanoğlu (Ed.), *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları* (ss. 90-116) içinde. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Downer, J. T. ve Mendez J. L. (2005). African American father involvement and preschool children's school readiness. *Early Education and Development*, 16 (3), 317-340.
- Erbay, E. (2008). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilere sahip olma düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Erdoğan, N. I. ve Şimşek, Z. C. (2014). Birinci sınıfa başlayan çocukların, velilerin ve öğretmenlerin okula uyumlarının incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 3 (2), 62-70.
- Erkan, S. (2011). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazırbulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 186-197.
- Erkan, S. ve Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 94-106.
- Esaspehlivan, M. (2006). *Okul öncesi eğitim kurumuna gitmemiş 78 ve 68 aylık çocukların okula hazırbulunuşluklarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ferguson, H. B., Bovaird, S. ve Mueller, M. P. (2007). The impact of poverty on educational outcomes for children. *Paediatr Child Health*, 12 (8), 701-706.
- Foster, M. A., Lambert, R., Abbott-Shim, M., McCarty, F. ve Franze, S. (2005). A model of home learning environment and social risk factors in relation to children's emergent literacy and social outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 20, 13-36.
- Gonca, H. (2004). *Ankara il merkezinde farklı sosyo-ekonomik ve kültürel ortamlarda yetişen ve ilköğretim okuluna yeni başlayan çocukların okul olgunluğunun incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gottfried, M. A. (2014). ELL school readiness and pre-kindergarten care. *Educational Policy*, 1-34.
- Gündüz, F. ve Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (8), 379-398.
- Isaac, J. B. (2012). *Starting school at a disadvantage: The school readiness of poor children. The social genome project (Center on children and families at Brookings)*. 12 Nisan 2016 tarihinde http://www.brookings.edu/~media/research/files/papers/2012/3/19%20school%20disadvantage%20isaacs/0319_school_disadvantage_isaacs.pdf adresinden erişilmiştir.
- Isaacs, J. B. ve Magnuson, K. (2011). *Income and education as predictors of children's school readiness (Washington, DC: Brookings Institution)*. 12 Nisan 2016 tarihinde http://www.brookings.edu/~media/files/rc/reports/2011/1214_school_readiness_isaacs/1214_school_readiness_isaacs.pdf adresinden erişilmiştir.
- Işık, A. D., Akosmanoğlu, E. ve Bilir, A. (2015). Socio-cultural factors effecting first grade primary school students' reading success. *Elementary Education Online*, 14 (4), 1327-1340.
- Janus, M. ve Duku, E. (2007). The school entry gap: Socioeconomic, family, and health factors associated with children's school readiness to learn. *Early Education and Development*, 18 (3), 375-403.
- Jeon, L., Cynthia, B. K. ve Eunhye, H. (2014). Family and neighborhood disadvantage, home environment, and children's school readiness. *Journal of Family Psychology*, 28 (5), 718-727.
- Johnson, U. Y., Martinez-Cantu, V., Jacobson, A. L. ve Weir, C. M. (2012). The home instruction for parents of preschool youngsters program's relationship with mother and school outcomes. *Early Education and Development*, 23 (5), 713-727.
- Kagan, S. L. (1990). Readiness 2000: Rethinking rhetoric and responsibility. *The Phi Delta Kappan*, 72 (4), 272-279.

- Kahramanoğlu, R., Tiryaki, E. N. ve Canpolat, M. (2014). İlkokula yeni başlayan 60-66 ay grubu öğrencilerin okula hazır oluşları üzerine inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (3), 1065-1080.
- Kandır, A. ve Tümer, K. B. (2013). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki beş-altı yaş çocuklarının erken öğrenme becerilerinin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 7 (30), 45-60.
- LaParo, K. M. ve Pianta, R. C. (2000). Predicting children's competence in the early school years: A meta-analytic review. *Review of Educational Research*, 70, 443-484.
- Lau, E. Y. H., Li, H. ve Rao, N. (2011). Parental involvement and children's readiness for school in China. *Educational Research*, 53 (1), 95-113.
- Lee, V. E. ve Burkam, D. T. (2002). *Inequality at the starting gate: Social background differences in achievement as children begin school* (Washington, DC: Economic Policy Institute). 12 Nisan 2016 tarihinde <http://epsl.asu.edu/epru/articles/EPRU-0603-138-OWI.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Magnuson, K. A., Meyers, M. K., Ruhm, C. J. ve Waldfogel, J. (2004). Inequality in preschool education and school readiness. *American Educational Research Journal*, 41 (1), 115-157.
- Martin, A., Ryan, R. M. ve Brooks-Gunn, J. (2010). When fathers' supportiveness matters most: Maternal and paternal parenting and children's school readiness. *Journal of Family Psychology*, 24 (2), 145-155.
- Mathis, E. T. B. ve Bierman, K. L. (2015). Effects of parent and child pre-intervention characteristics on child skill acquisition during a school readiness intervention. *Early Childhood Research Quarterly*, 33, 87-97.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: MEB
- Mills-Koonce, W. R., Willoughby, M. T., Zvara, B., Barnett, M., Gustafsson, H. ve Cox, M. C. (2015). The family life project key investigators. Mothers' and fathers' sensitivity and children's cognitive development in low-income, rural families. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 38, 1-10.
- National Association for the Education of Young Children (2009). *Where we stand on school readiness*. 11 Nisan 2016 tarihinde <http://www.naeyc.org/files/naeyc/file/positions/Readiness.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Oktay, A. (1983). *Okul olgunluğu*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Oktay, A. (2002). *Yaşamın sihirli yılları*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Oktay, A. (2010a). Okul öncesi eğitim ve ilköğretimin çocuğun yaşamındaki yeri ve önemi. A. Oktay (Ed.), *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları* (ss.1-20) içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Oktay, A. (2010b). İlköğretime hazır oluş ve hazır oluşu etkileyen temel faktörler. A. Oktay (Ed.), *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları* (ss. 21-34) içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Oktay, A. ve Unutkan, Ö. P. (2003). İlköğretime hazır oluş ve okul öncesi eğitimle ilköğretimin karşılaştırılması. M. Sevinç (Ed.), *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* (ss.145-155) içinde. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Özkan, T. (2014). *Çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden babalara uygulanan baba katılım programının baba-çocuk ilişkisi üzerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pehlivan, D. (2008). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin ilkokuma yazmaya geçiş sürecinin, öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Polat, Ö. (2011). *Okul öncesinde ilköğretime hazırlık*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Polat, Ö. ve Akşin, E. (2015). A study of the relationship between self-concept and primary school readiness in 60-72 month-old children and the analysis of their primary school readiness and self-concept according to some variables. *European Journal of Research on Education*, 3 (2), 14-21.

- Ramey, C. T. ve Ramey, S. L. (2004). Early learning and school readiness: Can early intervention make a difference? *Merrill-Palmer Quarterly*, 50 (4), 471-491.
- Richter, L. (2004). *The importance of caregiver-child interactions for the survival and healthy development of young children: A review*. Geneva, Switzerland. World Health Organization. 11 Nisan 2016 tarihinde <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42878/1/924159134X.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Saracho, O. N. (2008). A literacy program for fathers: A case study, department of curriculum and instruction. *Early Childhood Education Journal*, 35, 351-356.
- Tezel Şahin, F. (2005). Çocuğun gelişim ve eğitiminde babanın rolü. M. Sevinç (Ed.), *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* (ss.459-463) içinde. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Türkoğlu, D. (2013). *Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rollerini algılamaları ile eşlerinden gördükleri desteğin çocuklarının sosyal beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tutal, Ö. (2013). *İlk okuma-yazma öğrenmede okula başlama yaşının okuma-yazma başarısına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Unutkan, Ö. P. (2003). *Marmara İlköğretim Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Standardizasyonu*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Unutkan, Ö. P. (2006). Anne babaların kitap okumaya ilgilerinin çocukların dil gelişimi açısından ilköğretime hazırbulunuşluğuna etkisi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 285-293.
- Ünüvar, Ş. ve Şahin, H. (2011). Development tasks supporting scale for fathers. *Educational Research and Reviews*, 6 (19), 969-973.
- Üstün, E., Akman, B. ve Etikan, İ. (2004). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki çocukların bilişsel gelişimlerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 205-210.
- Üstün, E., Akman, B. ve Uyanık, G. (2000). Farklı sosyoekonomik kökenli 6 yaş grubu çocukların ilkokula hazırlık düzeylerinin bir değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25 (116), 54-58.
- Williams, N. C. (2002). *The relationship of home environment and kindergarten readiness*. Yayınlanmamış doktora tezi, East Tennessee State Üniversitesi, Johnson City.
- Yavuzer, H. (1997). *Ana-baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşil, D. (2008). *Okulöncesi eğitim almış ve almamış öğrencilerin okula uyumlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yoleri, S. ve Tanış, H. M. (2014). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum düzeylerini etkileyen değişkenlerin incelenmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (2), 130-141.

